

recenzije

RUDOLF SCHNACKENBURG, Die sittliche Botschaft des Neuen Testaments, Band I: Von Jesus zur Urkirche, Völlige Neubearbeitung, Herder, Freiburg 1986, str. 271.

Poznati njemački bibličar Rudolf Schnackenburg izdao je 1954. god. prvo izdanje svog djela »Moralna poruka Novoga zavjeta« kao šesti svezak »Priručnika moralne teologije« (ur. M. Reding). God. 1962. izišlo je drugo, prošireno izdanje, a prevedeno je i na više jezika. Treće, još više prošireno izdanje izišlo je 1970., ali samo na talijanskom jeziku. A sada je pred nama »potpuno prerađeno« izdanje, koje je uvršteno kao dodatni svezak u »Herderov komentar Novom zavjetu« (u tom uvaženom nizu biblijskih komentara Schnackenburg je protumačio Ivanovo evanđelje /4 sveska/ i Ivanove poslanice /1 svezak/).

Dok su ranija izdanja u jednom svesku obuhvaćala cijelo područje novozavjetnog morala, ovo prošireno izdanje predviđeno je u dva sveska. Dok je njemačko izdanje iz 1962. god. imalo 330 stranica, samo ovaj prvi svezak ima 271 stranicu.

Kako to zahtijeva novija biblijska egzegeza, Schnackenburg je već prije instrukcije Papinske biblijske komisije iz 1964. god. o povijesnosti Evanđelja prikazao moralnu poruku Novoga zavjeta imajući pred očima tri razine: Isusov nauk, nauk prvih kršćanskih zajednica te onaj glavnih novozavjetnih navjestitelja (Pavao, Ivan, Jakov i drugi).

U ovom 1. svesku novoga proširenog izdanja Schnackenburg obrađuje prva dva sloja: »Od Isusa do prve zajednice« (Urgemeinde).

Autor je marljivo pratio razvoj i napredak biblijskih znanosti te mnoga pitanja prikazuje s više nijansi i diferenciranije. Nakon »predgovora«, sadržaja i izbora novije literature o novozavjetnom moralu, autor je u ovom izdanju dodao poseban »uvod«, u kojem obrazlaže mjesto i potrebu novozavjetne etike (»Zašto novozavjetna 'etika'?«). Iako se o tom pitanju, tj. o »specifičnosti« kršćanskog morala, veoma mnogo raspravljalo nakon Koncila i još uvijek ima različitih stavova među moralistima, gledanje bibličara uvijek je korisno i potrebno, to više kad, poput autora, tematski raspravljaju o novozavjetnom moralu. Korisno je vidjeti kako oni vide sintezu između biblijske i racionalne etike.

Knjiga ima dva dijela: »Isusovi čudoredni zahtjevi« i »Pracrkva pred Isusovim čudorednim zahtjevima«.

Prvi dio ima četiri poglavlja podijeljena u trinaest paragrafa. Tu je obrađeno: navještaj Božje vladavine, zahtjev za obraćenjem, za vjerom, poziv na nasljedovanje, Isusov stav prema židovskom zakonu, motivi čudorednog djelovanja, velika zapovijed ljubavi, Govor na gori, tumačenje Govora na gori kroz povijest te u horizontu našega vremena, Isusov stav prema pravu, sili i državi, prema radu, bogatstvu i siromaštvu te prema ženi, ženidbi i obitelji.

U ovom dijelu od posebna je značenja veoma proširen i prerađen dio o Govoru na gori.

Drugi dio, onaj o Pracrkvi, ima tri poglavlja u deset paragrafa. Teme su slijedeće: iskustvo Duha, snaga zajedništva, očekivanje paruzije, nove odluke u vezi sa židovskim zakonom te nasljedovanje Isusa u novim prilikama kao i nastojanja oko ostvarenja velike zapovijedi ljubavi. Daljnji su paragrafi: bogoštovlje i pobožnost, spolnost, ženidba i obitelj (i pitanje robova) te odnos prema državi.

Nije potrebno posebno isticati kako je Schnackenburg stručan i dubok poznavalac novozavjetne etike, koja svakom vremenu pruža nove izazove. Autor obrađuje važna i često eksplozivna pitanja s mnogo kompetencije i s potrebnim distinkcijama i nijansama, izbjegavajući jednostrano zaoštrena tumačenja ali ne gušeći evanđeoskog radikalizma.

Djelo je zamišljeno kao priručnik, i za većinu čitatelja to je velika prednost, jer na jezgrovit i zaokružen način prikazuje središnja pitanja novozavjetnog morala. Svi kojima je stalo do moralne problematike — a tko tome može danas izbjeći? — s velikom će korišću posegnuti za ovim djelom. Kad bi bilo kod nas dovoljno stručnih i brzih prevodilaca za ovu vrstu literature, ne bi bilo na odmet misliti i na hrvatski prijevod ovog djela. Trud bi sigurno urodio obilnim plodovima.

Neka bude, usput, spomenuto kako je na čelu svakog paragrafa birana literatura, a na kraju sveska biblijsko i stvarno kazalo. Poželjeti je da što prije izađe i drugi svezak.

MARIJAN VALKOVIĆ

HEINRICH BECK, *Natürliche Theologie. Grundriss philosophischer Gotteserkenntnis*, Pustet, München-Salzburg 1986, str. 443.

Heinrich Beck, autor ovog djela, je svestrano obrazovan: studirao je filozofiju, psihologiju, teologiju, pedagogiju, sociologiju, a također i fiziku i biologiju. Objavio je i više djela, većinom filozofijskog usmjerenja. Jedno veliko djelo što ga je autor izradio zajedno s Arnulfom Rieberom a nosi naslov »Antropologie und Ethik der Sexualität« već smo prikazali u ovom časopisu (BS 4/1984, str. 676—677).

Sada je pred nama veliko djelo: »Naravno bogoslovlje. Ocrta filozofijske spoznaje Boga«.

Svako dublje raspravljanje o raznim aspektima moderne znanosti i života prelazi u filozofijsko raspravljanje, a ovo opet ne može zaobići »problem Boga«. Trend je mnogih autora danas da, kad je riječ o vjeri i Bogu, više vole životno-egzistencijalni, intuitivni i, posebice, simbolički pristup, zanemarujući strogo racionalnu argumentaciju. Ma koliko to bilo dijelom opravdano, posebice vodeći računa o senzibilitetu današnjih ljudi, ipak bi bio gubitak kad bi se prekinula veza između vjere i racionalne moći čovjeka. Katolička tradicija ističe tu vezu koristeći pojam »analogije«.

Autor u svom djelu ide trgom te tradicije, pretežno u neoskolastičkom ruhu. Osim predgovora i uvoda na početku te veoma obilne literature i dva-ju kazala na kraju knjiga ima tri dijela i tri »dopune«. Prvi, pripremljeni dio govori o smislu i opravdanosti filozofijskog pitanja o Bogu, na pozadini, s jedne strane, naravne religioznosti, a s druge, kršćanske vjere. Drugi dio je povijesno-kritičke naravi: daje presjek te-